

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 10. joulukuuta 2021
(OR. en)

14919/21
ADD 1

JAI 1403
FREMP 297

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	9. joulukuuta 2021
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2021) 777 final LIITE
Asia:	LIITE asiakirjaan KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE Osallistavampi ja suojelevampi Eurooppa: EU-rikosten luettelon laajentaminen kattamaan vihapuheen ja viharikokset

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2021) 777 final LIITE.

Liite: COM(2021) 777 final LIITE

Bryssel 9.12.2021
COM(2021) 777 final

ANNEX

LIITE

asiakirjaan

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**Osallistavampi ja suojelevampi Eurooppa: EU-rikosten luettelon laajentaminen
kattamaan vihapuheen ja viharikokset**

LIITE

NEUVOSTON PÄÄTÖS vihapuheen ja viharikosten lisäämisestä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin rikollisuuden aloihin

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 17 artiklan 1 kohdan,
ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen
83 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän¹,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Kaikki vihan ja suvaitsemattomuuden muodot ja ilmentymät, vihapuhe ja viharikokset mukaan luettuina, ovat ristiriidassa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 2 artiklassa vahvistettujen ihmisarvon kunnioittamista, vapautta, demokratiaa, tasa-arvoa, oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksien, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, kunnioittamista koskevien EU:n arvojen kanssa. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.
- (2) Unioni muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla kunnioitetaan perusoikeuksia sekä jäsenvaltioiden erilaisia oikeusjärjestelmiä ja -perinteitä. Sen tavoitteena on varmistaa turvallisuuden korkea taso muun muassa rikollisuutta, rasismia ja muukalaisvihaa ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä.
- (3) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 83 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen. Tällaiset rikollisuuden alat luetellaan kyseisessä artiklassa.
- (4) Nykyinen luettelo rikollisuuden aloista ei mahdollista vihapuheen ja viharikosten ja niiden seuraamusten määrittelyä koskevien vähimmäissääntöjen säätämistä.
- (5) Neuvoston puitepäätöksessä 2008/913/YOS² säädetään tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista rikosoikeudellisista seuraamuksista, joita sovelletaan rasistiseen ja muukalaisvihamieliseen vihapuheeseen ja viharikoksiin kaikkialla unionissa. Siinä edellytetään, että jäsenvaltiot kriminalisoivat

¹ EUVL C [...], [...], s. [...].

² Neuvoston puitepäätös 2008/913/YOS, tehty 28 päivänä marraskuuta 2008, rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 328, 6.12.2008, s. 55).

vihapuheen eli julkisen yllyttämisen väkivaltaan tai vihaan rodun, ihonvärin, uskonnon, syntyperän taikka kansallisen tai etnisen alkuperän perusteella. Sama vaatimus koskee vihapuheen lisäksi kaikkia muita rikoksia, joiden vaikuttimet ovat rasistisia tai muukalaisvihamielisiä.

- (6) Tarve puuttua tehokkaasti muihin kuin puitepäättöksen 2008/913/YOS soveltamisalaan kuuluviin perusteisiin ja erityisesti sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, ikään ja vammaisuuteen perustuvaan vihapuheeseen ja viharikoksiin on todettu tasa-arvon unionia koskevissa strategioissa, erityisesti sukupuolten tasa-arvostrategiassa 2020–2025³, hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskevassa strategiassa 2020–2025⁴ ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa strategiassa 2021–2030⁵.
- (7) EU ja kaikki sen jäsenvaltiot ovat YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen sopimuspuolia. Sen 16 artiklassa, joka koskee vapautta hyväksikäytöstä, väkivallasta ja pahoinpitelystä, määrätään, että sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset lainsäädännölliset, hallinnolliset, sosiaaliset, koulutukselliset ja muut toimet suojellakseen vammaisia henkilöitä. Vammaisia henkilöitä olisi suojeltava sekä kotona että kodin ulkopuolella kaikilta hyväksikäytön, väkivallan ja pahoinpitelyn muodoilta. Sopimuspuolten olisi myös toteutettava kaikki asianmukaiset toimet estääkseen kaikki hyväksikäytön, väkivallan ja väärinkäytösten muodot. Henkilön koskemattomuuden suojelua koskevassa 17 artiklassa todetaan, että jokaisella vammaisella henkilöllä on oikeus ruumiillisen ja henkisen koskemattomuutensa kunnioittamiseen yhdenvertaisesti muiden kanssa.
- (8) Kuten myös kansainvälisellä tasolla tunnustetaan⁶, vihapuheelle ja viharikoksille on tunnusomaista se, että rikoksenteijän sellaisia henkilöitä tai ryhmiä vastaan, joilla on tai joilla katsotaan olevan yhteisiä suojeltuja ominaisuuksia, tekemien tekojen vaikuttimet perustuvat ennakkoluuloihin. Viha on kummankin ilmiön luontainen erityispiirre, joka yhdistää tätä laajempaa rikosten ryhmää.
- (9) Vihapuhe ja viharikokset heikentävät unionin perusoikeuksia ja -arvoja, erityisesti ihmisarvoa ja tasa-arvoa. Lisäksi ne aiheuttavat haittaa paitsi yksittäisille uhreille myös laajemmille yhteisöille ja koko yhteiskunnalle, muun muassa vaikuttamalla tukahduttavasti sananvapauteen. Ne haittaavat moniarvoisuutta ja suvaitsevaisuutta johtamalla polarisaatioon ja vaikuttamalla kielteisesti julkiseen keskusteluun ja demokratian toteutumiseen.
- (10) Sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklassa, ja se on yksi demokraattisen yhteiskunnan kulmakivistä. Vihapuheen määrittäminen rikokseksi on välttämätöntä muiden

³ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025, 5. maaliskuuta 2020, [COM\(2020\) 152](#).

⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025, 12. marraskuuta 2020, [COM\(2020\) 698](#).

⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030, 3. maaliskuuta 2021, [COM\(2021\) 101](#).

⁶ Ks. esimerkiksi Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus (97) 20 jäsenvaltioille vihapuheesta ja Etyjin ministerineuvoston 2. joulukuuta 2009 tekemä päätös nro 9/09 viharikosten torjumisesta.

ihmisten oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi ja unionin tunnustamien yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kaiken unionin lainsäädännön, jolla jäsenvaltioita vaaditaan kriminalisoimaan vihapuhe ja joka siten vaikuttaa sananvapauteen, olisi oltava oikeasuhteista, ja siinä olisi kunnioitettava sananvapauden olennaista sisältöä.

- (11) Vihapuhe voi johtaa konfliktien lisäksi myös viharikoksiin. Molemmat leviävät kansallisten rajojen yli. Vihapuhetta on helppo monistaa ja jakaa verkossa internetin avulla, muun muassa sosiaalisessa mediassa, sekä verkon ulkopuolella televisiolähetyksissä, julkisissa tapahtumissa, painetussa lehdistössä ja poliittisissa puheissa. Viharikoksia voivat tehdä tai edistää verkostot, joissa on jäseniä useista maista ja jotka inspiroivat, organisoivat tai toteuttavat fyysisiä hyökkäyksiä. Laajemmin ottaen viharikoksilla on heijastusvaikutuksia kaikkiin jäsenvaltioihin, mikä luo pelon ilmapiiriä ja voi aiheuttaa sosiaalisia konflikteja.
- (12) Vihapuhetta ja viharikoksia esiintyy kaikkialla unionissa, ja ne ovat lisääntyneet viime vuosina. Etenkin covid-19-pandemia on lisännyt turvattomuuden, eristyneisyyden ja pelon tunnetta. Tämä on luonut ilmapiiriin, jossa vihapuhe on kukoistanut, samalla kun sitä on käytetty jo syrjäytyneitä väestöryhmiä vastaan, mikä on johtanut myös viharikoksiin.
- (13) Vihapuhe ja viharikokset rapauttavat koko demokraattisen ja moniarvoisen yhteiskunnan perustaa ja SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuja yhteisiä arvoja. Näiden tekojen erityinen vakavuus, kun otetaan huomioon niiden vaikutukset perusoikeuksiin ja -arvoihin sekä niiden rajatylittävä luonne, edellyttää yhteistä toimintaa unionin tasolla. Tarvitaan unionin yhteisiä rikosoikeudellisia toimia, jotta voidaan vastata tehokkaasti vihapuheen ja viharikosten aiheuttamiin haasteisiin. Yhteisillä toimilla varmistettaisiin myös viharikosten uhrien yhdenmukainen suojelu sekä mahdollisuus päästä erityisten suojelutoimenpiteiden piiriin, joita tarjotaan kaikkein haavoittuvimmille rikoksen uhreille. Yhteisen lähestymistavan olisi myös tehostettava jäsenvaltioiden oikeudellista yhteistyötä, joka on välttämätöntä näiden ilmiöiden rajatylittävän ulottuvuuden vuoksi.
- (14) Näin ollen vihapuhe ja viharikokset täyttävät SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa vahvistetut kriteerit, ja ne voidaan määritellä uudeksi ”rikollisuuden alaksi” kyseisessä säännöksessä jo lueteltujen alojen lisäksi.
- (15) Tästä syystä SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa olevaa luetteloa rikollisuuden aloista on tarpeen laajentaa kattamaan vihapuhe ja viharikokset, jotta toisessa vaiheessa voidaan antaa aineellista sekundaarilainsäädäntöä, jolla säädetään vihapuheen ja viharikosten ja niiden seuraamusten määrittelyä koskevat vähimmäissäännöt.
- (16) Tämä päätös ei vaikuta toimiin, joita voidaan toteuttaa toisessa vaiheessa. Sillä ei etenkään estetä tai ennakoida myöhemmin ehdotettavan sekundaarilainsäädännön soveltamisalaa ja sisältöä.
- (17) Komission ehdotus tällaiseksi sekundaarilainsäädännöksi olisi laadittava parempaa sääntelyä koskevien vaatimusten mukaisesti, vaikutustenarviointi ja laaja kuuleminen mukaan luettuina. Laatiessaan tällaista sekundaarilainsäädäntöä komission olisi erityisesti kuultava jäsenvaltioita muun muassa rikosoikeuteen ja perusoikeuksiin liittyvien kansallisten oikeuskehysten erityispiirteistä.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Vihapuhe ja viharikokset ovat SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu rikollisuuden ala.

2 artikla

Tämä päätös tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja